

Brauch Magda

A Székely Útkereső levelezésének felbecsülhetetlen értékű dokumentumai

Egy évtizeddel ezelőtt — 1990 és 1999 között — kereste és szolgálta az erdélyi magyarság és azon belül elsősorban a székelység megmaradásának útját a *Székely Útkereső* című irodalmi és művelődési folyóirat. Amikor 1990 áprilisában Székelyudvarhelyen útjára indította, Beke Sándor, a folyóirat alapító főszerkesztője azt a fő célt tűzte ki, hogy a lap mutassa be a székely közéletet, és feloldva az embertelen kisebbségi sors bilincseit, tárja fel a székely közművelődés, kultúra, történelem és szépirodalom értékeit, ha lehetséges, a tágabb értelemben vett erdélyi, sőt, az anyaországi vagy annak határain túl élő magyarok számára is. Ez a törekvés teljes sikerrel járt, olyannyira, hogy a folyóirat hamarosan túllépett a „székely-centrikusságon”, és közlési lehetőséget teremtett a klasszikus és ismert vagy éppen pályakezdő tehetséges szerzők írásainak közlésére is.

Kedves Beke Sándor!

Itt tudom a kedvűt; ma délután
5-e van, tehát idejében lehet
híve az írás.

Kezde három oldalon keresztül lehet
elírni a magyarságról a székelyekről,
amelyek közül az egyik volt.

Sok nyelvi hibára a kedvűt
rejtőnek és a kedvűt
mégsem üdvözlő
Egyed Ákos

1990. ápr. 5.

Egyed Ákos levele (1990. április 5.)

Jóéltus Beke Sándor!

Itt küldtem a két másik a kettő, ha túl hamar lenne egy kéréshez. Kérem,
 írja meg, ha megkérte. Kérdezem küldtem a 2. sorokig a két másik is
 jól emlékszem, hogy Magunk köztük tudunk helyről. Esetleg bírni fel meg
 érte, hogy ezt is megbeszéljük.

Üdvözléssel:
 Nagy Olga

Holozomán, 1990. május 21-én

Nagy Olga levele (1990. május 21.)

Ezt a tényt semmi sem bizonyíthatja nyilvánvalóbban, mint az a kétkötetnyi gazdag, eredeti dokumentumgyűjtemény, mely a közelmúltban látott napvilágot. A 2010-es év végén jelent meg *A Székely Útkereső levelesládája 1990–2000* (Közlé-teszi Beke Sándor), valamint 2011 januárjában *Beke Sándor: A Székely Útkereső levelezés és dokumentumok tükrében* (mindkettő a szintén Székelyudvarhelyen működő Erdélyi Gondolat Könyvkiadó gondozásában).

Édes Szerenbőség!

Kelléhelem tudom a kérésed. Irásodját, milyen te-
 mintre én neherem tudom megjelteni jó-e? megjelés-e?

Zinseverre, ha megkértem vele az, nem illik bele a
 kötetbe kérem népevornak!

Ok, sőt, erdélyi, jó munkálatokat tudok
 és megerővel tudni a Szerenbőségét

Imreh István

Imreh, 1990. júl. 1.

Imreh István levele (1990. július 1.)

E két kötetnek szinte fölbecsülhetetlen sajtótörténeti értéke van, és elképzelhetetlenül sok, aprólékos, türelmet igénylő munkát feltételezett a szerző részéről. Munkát, melynek eredményét manapság, a televízió, a internet, a könnyen emészthető kommersz irodalom világában csak nagyon kevesen tudják értékelni. Ezt Beke Sándor is tudja (tudnia kell), de úgy érezte: ma, amikor az elektromos posta és a telefon közvetíti az üzeneteket, meg- vagy inkább át kell mentenie azokat a — nem is olyan régen, csak két, másfél évtizede — kézzel vagy írógéppel

Kv. 90. XII. 18-án

Kedves Beke Sándor,

kezzem csak december elején írtát felkérő levele csak most tudot volna olvasni, miután a Romániai Magyar Szó-
dalmi Székely Könyv II. kötetének köze-
gálását - végig - befejeztem.

A meghívást együttmű-
ködésre örömmel fogdom, amint is írtad,
onnan az elküldött Székely Útkereső-
dalny (a júl-aug.-i szám) Románysádjával
és történelmi szépségével megnyerte ked-
vesemet.

A két írást azokban az
1991. január közepén tudom elküldeni:
3 szívet oldalny végjelenében.

Szeretettel köszöntök
Balogh Edgár

Balogh Edgár levele (1990. december 18.)

írt levél-dokumentumokat, melyeknek birtokában van, mert gondosan megőrizte valamennyit, és úgy érzi, hogy ezek „az üzleti világ csalafintaságaitól mentes” igazi emberi érzelmeket, eredeti és őszinte gondolatokat közvetítenek.

Meg kell örökítenie e leveleket, elsősorban ezekért a gondolatokért, de azért is, mert nem „akárik” írták alá őket, hanem a magyar értelmiség színe-java, akiknek nevét, foglalkozását, tevékenységét és a levelek keltezésének helyét a szerző az Előszóban felsorolja, így a leveleskönyv bepillantást enged a levélírók

HITEL
szerkesztősége

HITEL
szerkesztősége
1107 Budapest, Széllás u. 21.
Postacím: 1475 Budapest, Pf. 194.
Telefon: 147-1590

Budapest, 1991. júl. 31.

Pelji halálának
napján

Kedves Beke Sándor!

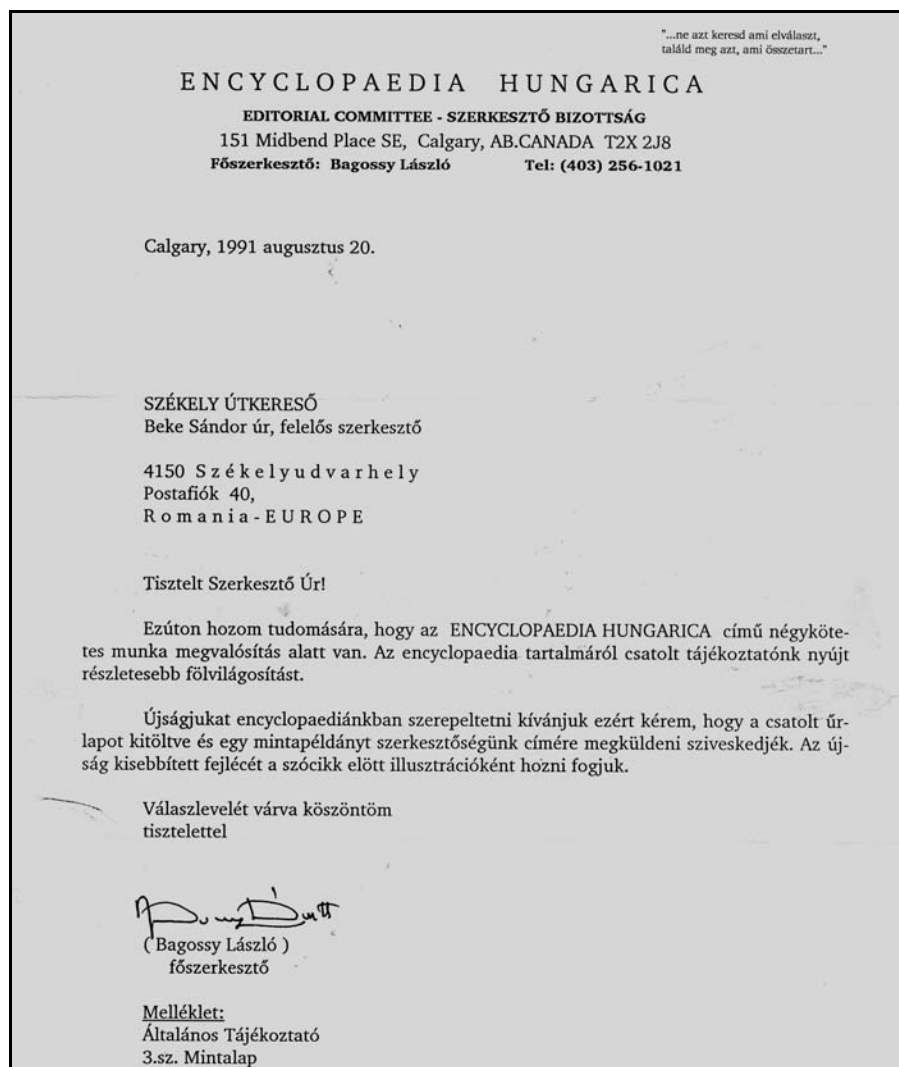
Milánus kínjában a fiékel
útkereső alkalmat simant. Eljött
le Jász a Radio! tródelm
Ortodoxia is. TV - ut is.
Böbrentei Komit megjött, hogy
kült rőket, is egy bemutatást
is. Az 1990/1-2-es nia hal-
lasi, simant, sokrangság. Grakalélt.
Az len simant is alkalma nien,
alko simant is a küldöm, is a mo-
kaszó, kővet tudat ismi.
Görje. Te rőndő, rőndet.

Barátsággal körűt.
Nagy Gáspár

Nagy Gáspár levele (1991. július 31.)

szakmai sikereibe vagy éppen nehézségeibe, valamint a *Székely Útkereső* folyóirat és az ezzel párhuzamosan működő Erdélyi Gondolat Könyvkiadó eredményeinek, sikereinek elismerését nyugtázó értékes véleményekbe, melyek további tevékenységre ösztönözték a munkatársakat.

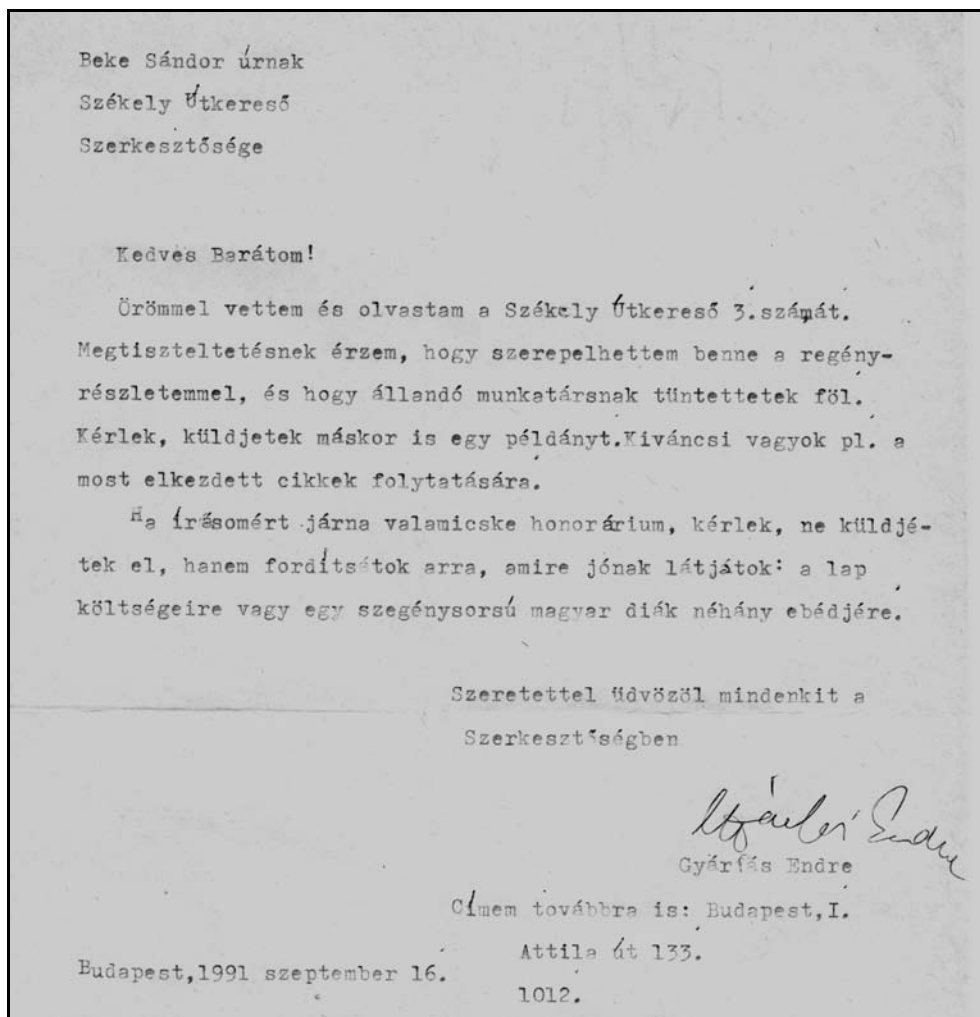
A *Székely Útkereső levelesládája 1990–2000* című kötet, az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó kétszázötvenedik kötete, 383, általában rövid, lényegre törő levelet tartalmaz,

Bagossy László levele (1991. augusztus 20.)

melyek túlnyomó részt Beke Sándor főszerkesztőhöz vagy a szerkesztőséghez szólnak. A levelek szövegének közlését a kötetben szereplő levélírók és címzettek neve és lakhelyének felsorolása és rövidítések jegyzéke követi, majd a *Jegyzetek a levelekhez* című értékes melléklet. A kötetet a levelek mutatója, névmutató és a felhasznált irodalom közlése teszi teljessé és tökéletessé.

A 2011 januárjában megjelent kötet — *Beke Sándor: A Székely Útkereső levelezés és dokumentumok tükrében* — mintegy kiegészíti az előzőt, a „levelesládát”, bár ennél többre is vállalkozik: „... azt szeretném az erdélyi magyar sajtótörténet asztalára tenni, amit a tíz évfolyamig — 1990 és 1999 között — napvilágot látott Székely Útkeresőről megörökítettünk: a Székely Útkereső munkatársainak intenzív munkájáról, s magáról a szerkesztői-munkatársi kapcsolattartásról, a terjesztésről,

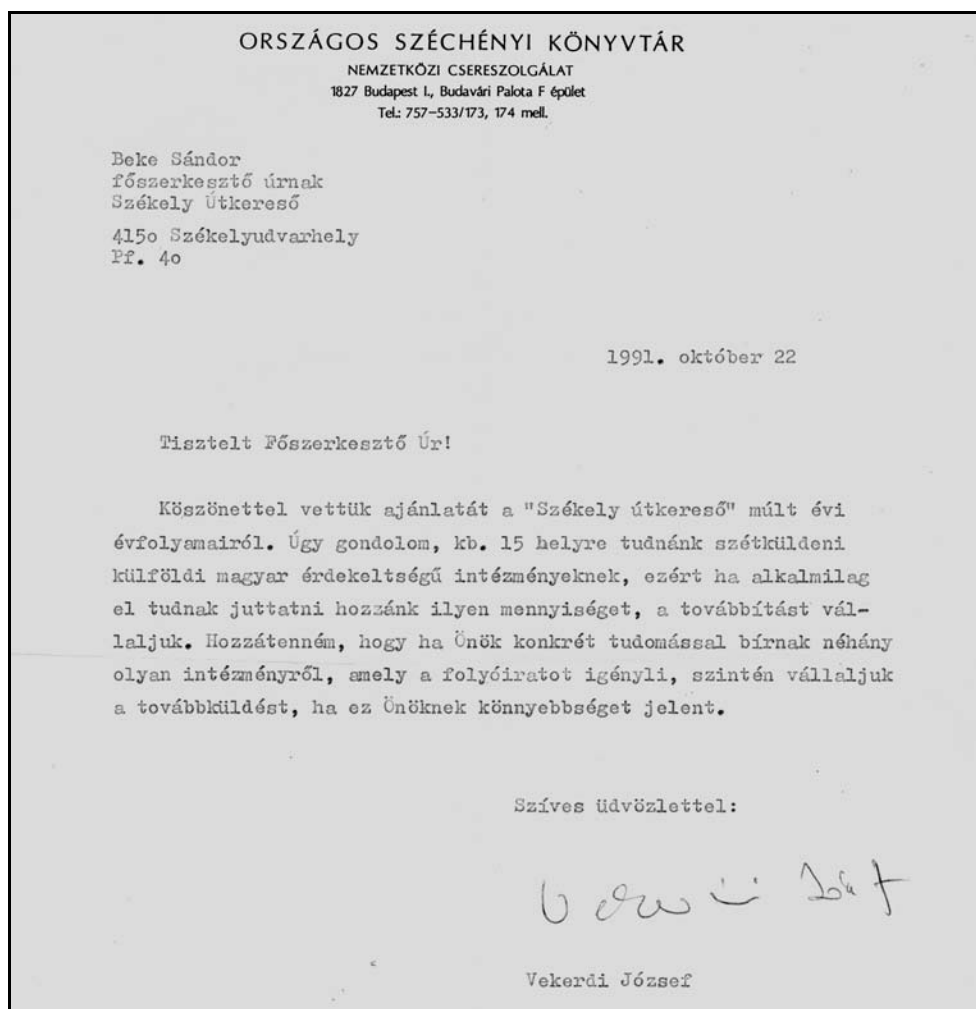

Gyárfás Endre levele (1991. szeptember 16.)

de főleg a folyóirat terjesztőiről és a kiadvány értékeléséről” — mutat rá e kötetbe foglalt dokumentum-értékű írások tartalmára, jelentőségére Beke Sándor, akit — valamása szerint — még mindig visszahívja a lelke e 10 éven át nagy szeretettel és odaadással szerkesztett folyóirathoz.

A továbbiakban a kötet bepillantást enged a *Székely Útkereső* kulisszatitkaiba: a terjesztéssel kapcsolatos gondokba, emlékekbe, a külső munkatársak tevékeny-

ségébe, a magánterjesztők munkájába, a munkatársaknak és olvasóknak a folyóiratról alkotott egyéni véleményeibe. Az írásokat a *Székely Útkereső* repertóriumra követi, sorrendi mutató és szerző szerint, majd a közreadott anyagok (ábrák, metszetek, fotók, grafikák, rajzok stb.) tekintetében, illetve a Székely Útkereső Kiadványok könyvészeti leírása, bibliográfiája következik. (Ez a kiadványsorozat 1999-ig a folyóirat mellékleteként, majd a jogutódjaként szerepel.)

Vekerdi József levele (1991. október 22.)

A kötetet a jegyzetek, a rövidítések jegyzéke és a felhasznált irodalom felsorolása zárja, de nem fejezi be, mert — az olvasónak szánt meglepetésként — itt kapnak helyet a *Székely Útkereső levelezésében* közölt levelek mintegy egyharmadának fotokópiái. Ezek többsége kézzel íródott, amely tény még érdekesebbé és értékesebbé teszi ezeket a rendkívüli gondossággal, pontossággal és szakértelemmel összeállított köteteket.

Bertha Zoltán

„...meggyötörten is gyönyörű”

Kányádi Sándor világa

A 2009. esztendő májusában ünnepelte nyolcvanadik születésnapját a kárpát-medencei magyarság talán legnépszerűbb költője, Kányádi Sándor — s vele a versszerető nagyközönség. Felemelő hangulatban, több száz érdeklődő körében zajlott az a köszöntő ünnepség is, amelyet Budapesten a Petőfi Irodalmi Múzeumban rendeztek 2009. április 20-án, s ahol a neves művésztársak, irodalmárok laudációitól kísérvé átadták a költőnek többek között a róla készült reprezentatív kötetet: a „*meggyötörten is gyönyörű*” — *Képek és tények Kányádi Sándor életéből* című impozáns albumot. A színes élet- és pályarajzot, hasznos, eligazító bibliográfiákat, sok-sok beszélgetés- és vallomásrészletet, fényképek százait tartalmazó könyvet Pécsi Györgyi írta-szerkesztette, s a Helikon Kiadó jelentette meg. („Hommage à Kányádi Sándor — állhatna a cím helyén/után, hiszen az életmű méltó elismerése a díszkiadvány”; és „kiemelkedik a monográfiák sorából: paradox módon tárgyilagosságában ünnepélyesebb, és kivitelezésében, képi anyagának gazdagsága révén is külön figyelmet érdemel” — szögezi le róla Pieldner Judit /*Székegyföld*, 2010/3./.) A címbe emelt idézet egyébként az *Előhang*ból való, amely a magyar költészet egyik legszebb hitvallása a szülőföldi ragaszkodásról: „szavak kapaszkodnak szavak / véremmel rokon a patak / szívemben csörgedez csobog / télen hogy védjem befagyok (...) tavaszok nyarak őszeim / maradéka-im s őseim / vannak vidékek viselem / akár a bőrt a testemen / meggyötörten is gyönyörű / tájak ahol a keserű / számban édessé ízesül / vannak vidékek legbelül”. A megható pillanatokat a jubileumi események mellett azután tovább szaporították az írásbeli megnyilatkozások — hiszen számos folyóirat is köszöntötte a költőt, Erdélytől Budapestig, a szűkebb szülőhazától az egyetemes magyar irodalom legtágabb övezeteiig. A *Hitel*, *Székegyföld*, *Magyar Napló* és más lapok összeállításainak mindmégannyi megszólalója és megszólaltatottja kortárs irodalmunk klasszikus életműveként értékeli Kányádi Sándor teljesítményét; „Kányádi Sándor költői meg líratechnikai programja mögött a magyar költészet s a világlíra egyik legszebb poézisében gyönyörködhetünk” — szögezi le köztük a világkép- és stíuselemzést a recepciótörténeti számvetéssel együtt remekbe szabott tömörséggel elvégző Cs. Nagy Ibolya (*Helikon*, 2009/9.). A születésnapon a nagyváradi Partium Író-tábor díjával is kitüntetett alkotót köszöntve Ködöböcz Gábor úgy fogalmaz, hogy „személyesség és egyetemesség, tradíció és modernség szintézisére ügyelve hozza létre korszakos jelentőségű életművét” (*Agria*, 2009/2.); Ekler Andrea szerint „eltávolít a szűk provinciától, hogy egyetemességének ontológiai sú-
